บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลให้ธุรกิจต่าง ๆ ต้องปิดกิจการลงหรือลดขนาดและจำนวนพนักงานเพื่อให้ธุรกิจสามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะสั้น ธุรกิจขนาดใหญ่มีการปิดตัวเองลงเป็นจำนวนมาก ส่วนวิสาหกิจก็ต้องพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบ แนวทางการดำเนินธุรกิจให้ตนเองสามารถอยู่รอดได้ ภาครัฐและภาคเอกชนได้พยายามสร้างศักยภาพและความสามารถของบุคลากรในหน่วยงานให้มีความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจ อื่น ๆ ได้ โดยมีการปรับปรุงกลยุทธ์ แนวทางและวิธีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังได้ขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Funds :IMF) เพื่อนำเงินทุนมาเสริมฐานะกองทุนสำรองระหว่างประเทศและนำเงินมาช่วยเหลือการดำเนินงานและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมถึงการปรับตัวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม IMF ได้นำเสนอสาเหตุและปัญหาของวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ว่าเกิดจากความไม่โปร่งใสและความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ขาดระบบการกำกับดูแลตรวจสอบที่ดี ขาดความน่าเชื่อถือของรายงานการเงินที่เกิดจากความผิดพลาด การขาดความรับผิดชอบและการขาดจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ นักบัญชี ผู้สอบบัญชีอิสระและผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Conflict of Interest) จนทำให้เกิดช่องโหว่ของการปฏิบัติทางบัญชี อันนำมาซึ่งรายงานที่ปิดบังความจริงและไม่ได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงของธุรกิจจึงทำให้ธุรกิจต้องปิดตัวลง (สันติ วิริยะรังสฤษฎ์, 2550)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รายงานการเงินเป็นเครื่องมือที่สำคัญของธุรกิจในการสื่อสารกับผู้ใช้งบการเงินซึ่งประกอบด้วย ผู้ลงทุน (ทั้งผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่อาจตัดสินใจลงทุนในอนาคต) ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า เจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาล หน่วยงานราชการ สาธารณชน ผู้ออกกฎระเบียบ รวมทั้งกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่สนใจต่อการทำธุรกิจ และการดำเนินงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้ทุก ๆ ฝ่ายได้อย่างสมเหตุสมผล หากข้อมูลสารสนเทศในรายงานการเงิน มีการปกปิดบิดเบือน ซ่อนเร้น ข้อมูลตามความเป็นจริงบางอย่างไม่ได้แสดงข้อมูลในรายงานอย่างถูกต้อง

ครบถ้วน และ เที่ยงธรรม ทำให้รายงานการเงินดังกล่าวขาดความน่าเชื่อถือก่อให้เกิดภาพลวงตา ส่งผลเสียหายต่อผู้ใช้ ทำให้การตัดสินใจผิดพลาด คุณภาพของรายงานการเงินเป็นคุณภาพที่มีลักษณะนามธรรม จึงเป็นเรื่องยากที่จะให้ผู้ใช้รายงานการเงินสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในตัวเลขหรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในรายงานการเงินโดยตรง จึงต้องอาศัยนักบัญชีมืออาชีพเป็นสื่อกลางที่จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของรายงานการเงิน ซึ่งความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ (อมรา ติรศรีวัฒน์, 2549)

จังหวัดเชียงรายมีฐานเศรษฐกิจที่หลากหลาย ซึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผู้ประกอบการในลักษณะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ทั้งหมด 1,672 ราย ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการในอำเภอเมืองเชียงราย จำนวน 1,026 ราย หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61.36 ของ SMEs ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นสถานประกอบการส่วนบุคคลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็น นิติบุคคลที่อยู่ในรูปบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด/ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 32.65 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 7.35 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ระบบออนไลน์, 2551) จะเห็นว่าในจำนวนนี้มีสถานประกอบการที่เป็นบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด / ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 32.65 หรือจำนวน 335 ราย ซึ่งสถานประกอบการเหล่านี้ เป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ตามประมวลรัษฎากรเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี และต้องจัดให้มีการทำรายงานทางการเงิน สำหรับประเภทธุรกิจของตนและนำเสนอต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยมีรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 SMEs ในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีการจ้างงานบุคลากรทางการบัญชี ทั้งที่มีวุฒิการศึกษาทางการบัญชีและวุฒิอื่น ๆ ให้เป็นผู้รับผิดชอบในงานบัญชี โดยบุคลากรทางการบัญชีกลุ่มนี้จะเข้าร่วมพัฒนาความรู้ต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าต้องมีการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ (CPD) ทุกรอบ 3 ปี จำนวน 27 ชั่วโมง แต่ยังมีบุคลากรทางการบัญชีบางจำนวนยังไม่ได้เข้าร่วมการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องหรือเข้าร่วมเป็นครั้งคราวเพราะว่าบุคลากรทางการบัญชีจำนวนนี้ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและไม่มีกฎหมายมาบังคับ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการที่ผู้ทำบัญชีได้เข้าร่วมพัฒนาความรู้ตามที่กฎหมายกำหนด ก็ยังไม่เพียงพอเนื่องจากว่า มาตรฐานการบัญชีจำนวนหนึ่งถูกยกเลิกและมีการเปลี่ยนแปลง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เพื่อให้ทันกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ จึงส่งผลให้รายงานทางการเงินที่จัดทำโดยบุคลากรทางการบัญชีจำนวนนี้ ได้มีการจัดทำรายงานการเงินที่ไม่มีคุณภาพ ขาดความน่าเชื่อถือและไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี (ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย, 2551)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมืองเชียงราย เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้นักบัญชีในหน่วยงานของตนมีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถมากขึ้นในการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมืองเชียงราย

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอำเภอเมืองเชียงราย

1.3.2 สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีในธุรกิจ SMEs

1.4 นิยามศัพท์

ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชี (Accountant Professionalism) หมายถึง ทักษะความเป็นมืออาชีพทางการบัญชี ซึ่งประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

นักบัญชี (Accountant) หมายถึง ผู้ที่จัดทำรายงานการเงินของกิจการ ได้แก่ พนักงานบัญชี หัวหน้าฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของธุรกิจ SMEs

คุณภาพรายงานการเงิน (Quality of Financial Reporting) หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งลักษณะคุณภาพของรายงานการเงินประกอบด้วย ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รายงานการเงิน (Financial Reporting) หมายถึง งบการเงิน ที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ และคำอธิบายที่ทำให้งบการเงินนั้นสมบูรณ์ขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทุกกลุ่มในการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ธุรกิจ SMEs หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises (SMEs))

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved